ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор КЗ «ВЛ №15»

Тетяна ВАСИЛЕВСЬКА

Додаток 1
до наказу
від 27.08.2026р. № 206

Положення
щодо запобігання насильству та унеможливлення
жорстокого поводження з дітьми

1.Загальні положення

1.1.Це Положення регламентує організацію роботи комунального закладу «Вінницький ліцей №15» щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми у відповідності до Сімейного кодексу України, Законів України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та інших нормативно-правових актів.

1.2.Основною метою діяльності щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми є :

- психологічне і фізичне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу в комунальному закладі «Вінницький ліцей №15»;

- формування середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною;

- запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми у суб'єкті роботи з дітьми та молоддю;

- забезпечення оперативного їх розгляду та реагування на них.

1.3.Головними завданнями щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми є:

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможлпвлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;

- формування у працівників комунального закладу «Вінницький ліцей №15» відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;

- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;

- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

1.4.Основні терміни:

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у комунальному закладі «Вінницький ліцей №15», що унеможливлюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки,

захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінту (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливлюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Насильство - це будь-які навмисні дії однієї людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Домашнє насильство - діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають чи не перебували у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, а також погрози вчинення таких діянь.

Види насильства:

- *економічне насильство* - форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, іжі. одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;
- *психологічне насильство* - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, які спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії, або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;
- *сексуальне насильство* - форма домашнього насильства, шо включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;
- *фізичне насильство* - форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомопі особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Булінг (цькування) - психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

Систематичність - вчинення насильства два і більше разів протягом року.

Посадова особа - керівник та працівники ліцею, у тому числі педагогічні працівники, медичні працівники, тренери та інші працівники, які взаємодіють з дітьми.

2.Права та обов'язки учасників освітнього процесу

2.1.Здобувані освіти мають право на:

- повагу людської гідності;

- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;

- отримання соціальних та психолого-педагогічнпх послуг як особа, яка постраждала від насильства та жорстокого поводження з дітьми, стала свідком або вчинила насильство/або жорстоке поводження з дітьми.

2.2.Здобувані освіти зобов'язані:
- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля: дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку;

-повідомляти адміністрацію закладу про факти насильства та жорстокого поводження з дітьми, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

2.3.Працівники, які залучаються до освітнього процесу, мають право на:
- захист професійної честі і гідності;

- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

2.4.Працівники, які залучаються до освітнього процесу, зобов'язані:
- дотримуватися педагогічної етики;

- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу: настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України; формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами: захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;

- додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку ліцею, виконувати свої посадові обов'язки;

- повідомляти директора про факти насильства або жорстокого поводження з дітьми, а також інших учасників освітнього процесу.
2.5.Батьки здобувачів освіти мають право на:
- захист відповідно до законодавства прав та законних інтересів здобувачів освіти;

- отримання інформації про діяльність закладу освіти, результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є), результати оцінювання якості освіти в закладі освіти та його освітньої діяльності;
- подавати керівнику закладу освіти (у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти - засновнику закладу освіти та або уповноваженому ним органу/(особі) усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно інших учасників освітнього процесу;

- вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження) реагування на такі випадки;

- отримання інформації щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, відповідних програм для таких осіб.

2.6. Батьки здобувачів освіти зобов'язані:
- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;

- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;

- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану: настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

3.Запобігання та протидія насильству

3.1.Основними заходами щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми є:

- превентивні заходи:
- затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

- затвердження форм первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини (додаток 2 до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми);

- затвердження форм реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) (додаток 3 до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми) або ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною);

- затвердження форм анкети анонімного опитування для дітей (додаток 4 до Типової

програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми);

- інформування дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників суб'єкта роботи з дітьм та молоддю з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;

- проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності суб'єкта роботи з дітьм та молоддю, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації;

- врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників суб'єктів роботи з дітьм та молоддю;

- заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:
- організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною;

- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми у суб'єкті роботи з дітьми та молоддю;

- заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливленя насильства та жорстокого поводження з дітьми:
- організація тренінгів. інших освітніх заходів для працівників закладу з дітьми та молоддю та інших фахівців, які контактують з дітьми;

- організація інформаційних сесій для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);

- залучення батьків, інших законних представників дитини (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів);

- заходи з моніторингу та оцінки виконання положення:
- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);

- збір інформації для зворотнього зв'язку (анкетування дітей, батьків, персоналу);

- аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);

-заходи з інформування (розміщення у доступних місцях для дітей та батьків, інших законних представників інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допамоги, контактних номерів телефонів для анонімного звернення).

4.Порядок реагування працівників ліцею на виявлені факти насильства та жорстокого поводження з дітьми у закладі

4.1.Директор закладу:
- забезпечує функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення, та розглядає протягом однієї доби з дня його реєстрації;

- якщо виявлено ознаки насильства, невідкладно, але не пізніше ніж протягом трьох годин, повідомляє про це уповноваженому підрозділу органу Національної поліції (представнику Служби освітньої безпеки) та Службі у справах дітей ВМР;
- сприяє проходженню особам, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників закладу з дітьми та молоддю з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

- визначає відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, яка реєструватиме повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду;

- взаємодіє зі Службою у справах дітей, центром соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органаші для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

4.2.Працівники ліцею, у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані вчинити дії, визначені абзацами першим і четвертим частини третьої статті 10^{-1} Закону України «Про охорону дитинства», зокрема:

- вжити невідкладних заходів для припинення насильства;

- за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;

- повідомити керівника комунального закладу «Вінницький ліцей №15» та принаймні одного з батьків дитини, яка постраждала від насильства та дитини яка вчинила насильство.

4.3.Батьки або інші законні представники дитини мають право отримувати інформацію щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, стала свідком насильства або жорстокого поводження, відповідних програм для таких осіб.

5.Механізми подання повідомлень

Комунальний заклад «Вінницький ліцей №15» забезпечує функціонування механізму подання повідомлень, який передбачає:

-інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників ліцею про їх обов'язок повідомити про віпадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;

-забезпечення функціонування різних способів отримання повідомленьпроможливі віпадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;

- реєстрацію кожного повідомлення, що надійшло до керівника закладу освіти, у день його надходження. Якщо повідомлення надійшло у вихідний, святковий, інший неробочий день або в позаробочий час, що визначені відповідно до закону, його реєстрація відбувається в перший за ним робочий день;

-реєстрацію кожного повідомлення, що надійшло, уповноваженою особою для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечення його підготовки до розгляду.

Директор ліцею розглядає повідомлення протягом однієї доби з дня його реєстрації. Якщо виявлено ознаки насильства, директор ліцею зобов'язаний:

1) невідкладно (у строк, що не перевищує трьох годин з часу виявлення ознак насильства):

- вжити заходів для припинення насильства та унеможливлення повторного вчинення насильства;
- повідомити про це батьків дитини (крім випадку, коли кривдниками дитини є батьки);
- письмово повідомити уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та Службу у справах дітей Вінницької міської ради з одночасним інформуванням про це територіального органу Національної соціальної сервісної служби України, Державної служби у справах дітей;
- за потреби викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;

2) не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення скликати засідання комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми (далі — комісія).

У разі виявлення ознак домашнього насильства керівник комунального закладу «Вінницький ліцей №15» керується законодавством про запобігання та протидію домашньому насильству.

Факт вчинення булінгу (цькування) встановлюється виключно рішенням суду, яке набрало законної сили, і не є метою чи завданням комісії.

6.Відповідальність осіб, причетних до насильства та жорстокого поводження

Особи, які вчинили насильство та/або жорстокість по відношенню до здобувачів освіти притягуються до відповідальності, згідно з чинним законодавством.

Неповідомлення директором ліцею уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

7.Прикінцеві положження

Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми комунального закладу «Вінницький ліцей №15» затверджується наказом керівника закладу освіти з урахуванням Типової програмі і є ОБОВ'ЯЗКОВИМ до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з Положенням про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьмі в ліцеї.